

Cirilka.

Spisal *Solovej.*

Kaj ni srčkano dekletce? Prav tako, kakor se poje v oni slovenski pesmi:

Sem slovenska deklica,
Minka mi je ime,
sem obraza bistrega,
čisto imam srce.

Samo s tem razločkom, da to ni Minka, temveč Cirilka, ki šteje ravno sedem let, pol manj kot njen najmlajši brat Miro.

Ampak pojdimo rajši po vrsti, da ne pozabim česa omeniti!

Najprej, kako jo poznam. Stvar je ta. Jaz in njen brat Miro sva izkušala z združenimi močmi, kako bi prišla v okom sitnostim nemške in latinske slovnice in nekaterim puščobam računske vede. Pri tem je trdil Miro, da sem jaz strašno pust. Ali to nisem bil pust jaz, pusta je morala biti le slovnica, ker drugače sva se prav dobro razumela. Po uri sva se navadno malo pozabavala z majhnim kužkom Sokolom. Ta je prišel med najinim učenjem vedno pod mizo ležat. Po uri sta jo pa udarila z Mirom v ris. In pri takih prilikah je ta povedal, da je Cirilka imela Sokolčka strašno rada, da se jako začudi, ko pride nazaj, pa bo že tako velik. Ko je namreč odhajala, da je bil tako majhen, da ga je prinesel Budimir domov v žepu. Veselil se je dalje, kakšno življenje bo zopet, ko pride Cirilka s Planine, kamor je odšla z mamo na počitnice. Pri teh besedah je spustil Miro name vedno očitajoč pogled, češ, oh, ali ste sitni! Papa je namreč dejal, če bom mogel reči, da najino učenje ni brez uspeha, da pojde Miro pred odhodom v šolo za nekaj dni na Planino k mami in Cirilki. Morala je biti le slovnica pusta in sitna, ne pa jaz, ker nekega dne odpelje vlak Mirot na Notranjsko. Dogovorjeno je bilo tako, da pridejo potem vsi skupaj domov. To je bilo potem tiste dni pričakovanja. Samo to so govorili, kje so sedaj, kaj delajo in kako jim je. Nazadnje pride razglednica.

„Pridemo s tem in tem vlakom; pridite nas čakati.“

In nato smo šli čakati na kolodvor vsi, kolikor nas je bilo pri hiši. Samo Sokol je čakal doma. Cirilka je prišla zavita do podbradka v topel

plašček, ker na Krasu so bile že sveže noči. S seboj je prinesla za spomin cel šop cvetic; ali ne smete se smejati, če vam povem, da so bile to prav navadne poljske cvetke. Cirilki so bile všeč, saj so ji bile vse počitnice zveste tovarišice, ko jih je trgala in povijala v šopke. Zjutraj so jo pozdravljale s solzami veselja na nežnih cvetovih, ko je priletela mednje na travnik, a zvečer so otožno povešale glavice, ker so morale ostati črez noč zunaj, ker jih ni potrgala in povila v šopek.

S Cirilko je prišlo življenje v hišo. Ves dan ni bilo ni kraja ni konca skakanja, smejanja in pripovedovanja, kje je vse bila, kaj je vse delala, kaj vse videla.

Papa je rekel, naj bi midva vsak dan čitala skupaj malo slovenski, da bi se bolj navadila, ker jo je nameraval dati na jesen v Trnovo v šolo. Prinesel sem torej „Zvonček“, pa sva čitala, kar nama je bilo všeč. Zjutraj mi je rekla časih:

„Kaj ne, sedaj greva pa malo čitat. Če prej opravi, boljše je. Potem sem popoldne prosta, se grem lahko igrat.“

Nato je začela čitati. Če ni šlo naenkrat, ali če je bila predolga beseda, sva kar malo počivala, potem je pa zopet šlo. Vmes me je vedno kaj povprašala. Kar s prstkom je pokrila besedo, kjer sva čitala, me pogledala postrani in rekla:

„Zakaj pa? Kaj ne, to je tako?“

In jaz sem ji razložil vse po redu, kakor je treba.

Razumela je hitro vse. Takoj pri drugi pesemci zapazi, da je nekdo drugi podpisan kot pri prvi, in reče:

„Zakaj je pa tu druga beseda?“

„To je pisateljevo ime.“

„Torej tistega, ki je to spisal, kaj ne? Aha.“

Ko se je naveličala, je rekla: „Oh, bova pa še jutri čitala naprej.“

Nato sva po navadi še vedno katero uganila. Nekoč jo vprašam: „Cirilka, koga imaš najrajša?“

„Najrajša? I, papá pa mamá“, reče in me pogleda šegavo od strani.

„A papá pa mamá.“

„Da, pa nonico*),“ reče dalje.

„Pa teto, pa Mimi, pa Boleslava“, dodane, se prime za nosek in nadaljuje: „Pa Mirota, pa Ivota;“ nato se popraska s prstkom po bradici.

„Pa Urško.“

Potem potegne za kodrček, ki ji je visel po čelu.

„Pa Sokolčka, pa vse, vse, vse“, reče, se zavrti na peti in zavpije: „Sokoooo!“

Nihče se ne oglasi.

„Sookol, Sokolček, Sokolčica, kje si, ta, ta, pojdi sem!“

In res, nato se začuje zamolklji in gosti pt-pt-pt po preprogi na hodniku. Za hipec se pokaže izza vrat kos nežnega, belo kosmatega, pasjega ušesca. Za njim pride trobast gobček, dvoje živahnih, zvestih očesec, nato

*) Stara mati.

drugo, belo kosmato ušesce, in končno je stal pred Cirilko ves Sokol. Cirilka mi začne pripovedovati o njem tako-le:

„Tisti Angleži so prodali njega in njegovega brata za dve stekleničici ruma mojemu stricu.“

„Kateri Angleži?“

„Tisti, ki so nakladali tu*) na ladje konje za vojsko v Južni Afriki in na Burskem, tisti so ga imeli s seboj.“

„Pa zakaj so ga dali tako po ceni?“

„Ne vem.“ Malo pomisli in doda pomilovalno: „E, žejni so bili.“

„Potem si pa ti dobila Sokolčka?“

„Da, teta mi ga je dala. Takrat je bil majčken, majčken, a sedaj je velik,“ reče in pogladi še ne poldrugo ped dolgo živalco. Bil je popolnoma bel, samo za ušesi in doli na hrbtu je imel Sokol velike rjave lise, kakor bi bila vrgla Cirilka nanj kos v kavo namočene krušne sredice.

Sokol je med pripovedovanjem sedel, se s prvima šapicama pogumno razkoračil in nagibal glavico nekaj časa na levo, nekaj časa na desno. Nazadnje se mu izvije iz okroglega trobčka odločen: „Ve!“ — češ, kaj si me klicala.

Cirilka skoči okrog mize, Sokol pa zanjo. Kadar se je dobro zaletel, se ni mogel na gladkih tleh ustaviti, temveč ga je zaneslo vedno v kot ali pod naslanjač. Ko se je ustavil, je moral vselej najpred pogledati, kje je Cirilka, in nato sta zopet začela. Večkrat mu je tako izpodrsnilo, da je izgubil ravnotežje in se popeljal po hrbtu po tleh. Cirilka se mu je smejala, da so ji stopile solze v oči.

Ko se naveliča, ga popade pod pazduho in hajd z njim v kopalj! Povabi me, naj grem z njima. Tam spusti najpred samo malo vode, vzame milo in Sokola namaže, da je bil penast kot živ mehurček. Ko je bil dosti namazan, spusti nanj od zgoraj in od spodaj curek vode, da je začel cviliti in poizkušati, kako bi prišel na suho.

Vprašam jo, če se ji nič ne smili.

„E, to mora biti“, mi razloži. „Sokol je pes in neumen, pa ne ve, kaj je dobro. Saj bi stekel, ko bi ga ne kopala sedaj, ko je tako silno vroče, on ima pa tako kodrasto dlako.“

Ko je bil očeden in se je svetil kot bi bil iz svile, ga zavije v obrisačo in skoči v družinsko sobo, kjer ga brž zavije kot kak štrukelj v topel pokrivač, da se ne bi prehladil. Živalci je bilo to očividno všeč, ker nekaj časa je bila povsem mirna, samo nekaj kup je ležal pod pokrivačem. No, čez nekaj časa se začne ta kup premikati, na kar se pokaže rep, noga, uho; in naposled je bilo rešeno to „zamotano vprašanje“, tako da se je Sokol izkobacal srečno ven. Cirilka poklekne k njemu in mu reče:

„Sokol, sedaj se mi pa lepo zahvali in daj šapico, to-le! Alo! No, slušaj!“

Sokol pogleda s črnimi očmi na levo, pogleda na desno in sede na zadnji nogi, kot bi to njemu nič mar ne bilo. Veste, to se večkrat prigodi.

*) Na Reki.

Če ni pri volji, kar nič noče slišati, češ, saj imam dolge uhlje, da me tolčejo doli po vratu, ljudje si bodo pa mislili:

„Kaj, ne sliši dobro, pa ne razume. Prizanesimo mu.“

E, srčkano neumnega se sicer dela, pa ni tako zabit, kot bi človek mislil.

Cirilka ga opomni še enkat:

„Sokol, tačico!“

Ko majhni pasji paglavček vidi, da ni druge pomoči, se nagne na levo in vzdigne desno šapico ter jo položi Cirilki v dlan.

„Sedaj pa še to!“

In nagne se na desno, vzdigne levo šapico ter jo položi Cirilki v dlan. Ampak v obraz ji nič ni maral pogledati, oči so mu lovile muho, ki je lezla meni po črevlju. Ko stori svojo dolžnost, pokazavši hvaležnost, vstane, se pošteno otrese in zleti naglo po sobi, vohaje okrog vseh stolov in omar, češ, danes sem bil pa priden. In res pride pri obedu ter se razkorači pred Cirilkinim stolom in se oglasi: „Vev, vev!“

Ni se obrnil na napačni naslov. Pri Cirilki je dobil vselej najboljših koscev.

Dokler je bila ona doma, torej tudi njemu ni bilo dolgčas. Zato tudi ni dosti čutil, ko je odšel Miro v Zagreb, čeprav ga je imel tako rad, da si je odrezal kodrček svilene dlake z repa in si ga vzel s seboj za spomin. Preden pa je Miro odšel na Planino, je bil Sokol strašno otožen. Če je kdo zavpil: „Miro gre, Miro“, je kar začel nastavlјati ušesa in gledati proti vratom.

Ali tudi Cirilko je moral kmalu izgubiti. Čim pride povoljen odgovor, se začne takoj pripravljati za odhod v šolo. Treba je bilo kupiti to in ono. Vsak čas se je kdo spomnil: tega-le bo še tudi treba. No, nekateri otroci se strašno boje iti na jesen v šolo, Cirilki pa ni bilo nič; kakor po navadi je je bila vsa hiša polna. Sedaj je stekla v kuhinjo povpraševati, kako vre, sedaj zopet k sobarici Urški, ki je pomagala gospé ravnati perilo. Nato je ponagajala papanu, če je bil doma, češ: „Papa, ali spiš?“ — potem je pocukala Sokolčka za uho, stekla zopet v kuhinjo in začela iznova prejšnje obhode. Pri obedu je sedela kot po navadi na najvišjem stolu, da je videla na mizo, dajala Sokolčku najboljših koscev in pripovedovala, kako se je danes prijetno kopala v morju. Po obedu je stekla k nonici, se ji obesila okrog vratu in jo podražila: „Nonica, oj, nonica!“

Ta se je smeje branila: „Pojdi, pojdi, ti sitnica sitna!“

Kmalu nato se je odpeljala v šolo. Vsem je bilo žal po nji. Urška je jokala: ni se mogla vzdržati, tako jo je imela rada.

Tudi ko je odhajala, smo šli vsi na kolodvor razen Sokolčka. Ta ni smel na ulico, ker ni imel znamke.

Po njenem odhodu je bilo vse nekako tiho, tako mirno, da je prihajalo človeku skoro tesno pri srcu. Celo Sokol je to čutil in presedel vse dneve žalosten na naslonjaču ali stikaril po ogljih. Videlo se mu je, da je izgubil vse veselje, da se mu nič več prav ne ljubi.

No, ali veste, kdo je izginil takoj drugo nedeljo z doma in se popeljal pogledat k Cirilki? Kdo neki kot nonica, ki jo je prej vedno naganjala s sitnico. Kar vstrpeti ni mogla, da ne bi bila brž tekla pogledat, kako se godi njeni ljubljenci. Ko je prišla domov, se ni mogla napripovedovati, kaj in kako! Prav vse je povedala, vsako besedico, ki jo je Cirilka izgovorila. Najbolj je nas vse tolažilo to, da deklici ni bilo nič dolgčas, da je bila rada v šoli.

Torej taka je s Cirilko.

Dostikrat, ko hodim svojo pot življenja, se je spominjam, si zažvižgam ono o slovenski deklici ter si želim, da bi bila le še dolgo, dolgo tako srečna in zadovoljna.

